

Göç ve Kùltùrlerarası İletişim

Tùrkiye'deki Senegalli Göçmenler

GAV PERSPEKTİF

Halil İbrahim Koç

Göç ve Kültürlerarası İletişim

Türkiye'deki Senegalli Göçmenler

GAVPERSPEKTİF

Takdim

2011 yılında doktora çalışmamın saha araştırmasını yapmak üzere İsveç'e gittiğimde beklenmedik çeşitli durumlarla karşılaştım. Sahaya gittiğinizde, saha sizi kendi gerçekliğiyle karşılar. İlk fark ettiğim hususlardan biri, zihnimizde oluşturduğumuz "göçmen" kategorisinin oldukça kapsayıcı ve aynı zamanda yanıltıcı olduğuydu. Çünkü orada karşılaştığım Türk göçmenlerin ve elbette Türk kökenli İsveçlilerin göçmenliğe dair algıları, yaşadıkları deneyimler, ev sahibi ülke ile kurdukları ilişki biçimleri birbirinden oldukça farklıydı. Onları belirli bir kategoride birleştiren ortak özellikleri kadar farklı yönleri de vardı.

Bir görüşmecimin göçmenliği açıklayabilmek için verdiği şu analogik örnek hâlâ zihnimdedir: "Hani bir fidanı toprakta yetiştirirsin ve sonra biraz büyüyünce yerini değiştirirsin. Yaşamaya, büyümeye devam eder belki ama eski güzelliği kalmaz, gelişimi yavaşlar." Bütün Türk göçmenler tabii ki durumu bu şekilde anlamlandırmıyordu. Bir taraftan çeşitli zorunluluklar nedeniyle yetiştiği yerden uzaklaşan ve eski günlerini arayan insanlar, diğer taraftan yabancılık deneyimini hayatının her anında biteviye hissedilenler ve geldiği ülkeyi özlemle ananlar ya da tam tersi ülkesinden gönderildiği hissiyle köklerine öfke duyanlar yahut hem yaşadığı hem de geride bıraktığı ülkeye uzak kalanlar, arada kalanlar... Ayrıca orada doğup büyüyen, köken ülkesine sadece nostaljik bağlarla bağlananlar...

Belli bir etnisiteye ait olan göçmenlerin aynı kategoride değerlendirilmesini gerekli kılan sosyo-kültürel gerekçelerimiz ve oldukça işlevsel akademik sınıflandırma biçimlerimiz olabilir ve fakat göçmenlerin, göçmenlik durumlarını her an her yerde yeniden kurmalarına ve gözden geçirmelerine neden olan deneyim çeşitliliğini de göz ardı etmemek

gerekir. Bir taraftan ortak deneyimleri, diğer taraftan da özgün tecrübeleri göz önüne almak, göç konusunda insani olana yaklaşmamızı kolaylaştırabilir.

Türkiye’de göçün bir araştırma problemi olarak gelişmesi, Türkiye’den Avrupa ülkelerine giden işçi göçüyle çok yakından ilişkili. Ancak Suriye’de yaşanan gelişmeler, göç araştırmalarında Türkiye için bir perspektif değişimini zorunlu kılmıştır. Gidenlere değil, gelenlere odaklanan bir araştırma pratiği son yıllarda hızla gelişti. Göçmen denildiğinde (elbette mülteci, sığınmacı, geçici sığınmacı, düzensiz göçmen, yasa dışı göçmen vb. adlandırmalar da dahil olmak üzere) aklımıza ilk gelen grubun “Suriyeliler” olması, yoğunlukları ve görünürlükleri dikkate alındığında oldukça normal. Bu durum, göç çalışmalarının da Suriyelilere yönelmesinde belirleyici oldu. Riva Kastoryano’nun Almanya için ifade ettiği “Almanya’da göç sorunu, Türk sorunudur” denkleminin Türkiye’deki karşılığı, “Türkiye’de göç sorunu, Suriyeli sorunudur” olarak belirginleşti. Hatta durum öyle bir hale büründü ki Ortadoğu’dan gelen tüm göçmenler, halk içerisinde Suriyeli olarak tanımlanmaya başlandı.

Bu sınıflandırmalar, her ne kadar yanlış olsa da toplumsal karşılığı olan bir anlamlandırma sistemi olarak iş görüyor. Benzer durum “Afrikalı” göçmenler için de söz konusu. Afrika ülkelerinden gelen herhangi bir göçmen, Afrikalıdır. Bu, bir tür işaretleme sistemidir ve bu işaretleme sadece coğrafi değildir; ten rengi bütün Afrikalıları ortak bir işaretleme sistemine dahil etmektedir. Elbette bu yanlıştır. Afrika birçok ülkeyi, dolayısıyla çok sayıda toplumu, etnisiteyi, kültürü, dili ve dini içeren bir çeşitlilik arz eder. Bu minvalde ortaya çıkan yanlışlardan biri, Afrikalı göçmenlerin tamamının Türkiye’deki göç araştırmalarının “ötekisi”, kıyıda köşede bırakılmış göçmen topluluğu olarak görülmesidir.

Türkiye’de yapılan göç araştırmalarına ve lisansüstü tezlere baktığımızda bu alanın ihmal edildiğini ve büyük bir boşluğun meydana geldiğini görmek kaçınılmaz oluyor. Elinizde tuttuğunuz kitabın yazarının da belirttiği gibi, göç araştırmalarında Afrika’dan gelen göçmenlerin homojenleştirici bir bakış açısına tabi tutulmaları, farklılıkları görmemize engel teşkil etmektedir. Bu çalışma ise, Senegalli göçmenlerin Afrikalı olmanın dışında ve ötesinde, kendi özgünlükleriyle bir göç deneyimi yaşadıklarının altını çiziyor. Bakışımızı biraz daha derinleştirdiğimizde ise göçmen grupları içerisindeki bireylerin, kişiselleştirilebilir bir göç ve göçmenlik deneyimini tecrübe ettikleri de rahatlıkla görülmektedir. Bu nedenle göçü, ortak deneyimlere sıkıştırmamak, bireysel deneyimleri de hesaba katan bir ölçekte değerlendirmek kaçınılmaz görünmektedir. Bu kitap, bu bakış açısıyla Senegalli göçmenlerin göç nedenleri ve göç süreçleri gibi göç öncesini kapsayan nedensellik bağları; Türkiye’deki çalışma koşulları, kültürel pratikleri ve kültürel etkileşimleri ve ayrıca yaşadıkları sorunlar, ayrımcılık ve köken ülkeleriyle ilişkileri gibi konuları sahadan elde edilen verilerle doyurucu bir şekilde ele almaktadır.

Her göçün bir hikâyesi vardır. Senegalli göçmenlerin en azından önemli bir kısmı için göç, bir “Tekki” olma hikâyesidir. Benzer şekilde her araştırmanın da bir hikâyesi vardır. Elinizde tuttuğunuz bu kitabın hikâyesine çok yakından tanıklık ettim. Çalışmanın konusunun ve probleminin ortaya çıkmasından saha araştırmasına ve yazıya dökülmesine varıncaya kadar hemen hemen bütün aşamalarını yakından gözlemledim. Yoğun emek içeren bu kitabın göç çalışmalarına katkı sağlamasını ve yeni araştırmalara, yeni hikâyelere kapı aralamasını dilerim.

Prof. Dr. Göksel GÖKER

03.10.2024 / Elazığ

Biricik kızım İlgın ve oğlum Musa İlgar'a...

Ön Söz

Sahra Altı Afrika'dan Türkiye'ye gerçekleşen göç hareketlilikleri günümüzde yeni bir çalışma alanıdır. Bu bakımdan literatürde bu konuya ilişkin önemli bir boşluk söz konusudur. Bilimsel çalışmaların en temel hedeflerinden birisinin bu boşlukları doldurarak ilgili konularda bilgi üretmek olduğu göz önünde tutulursa, göç olgusu ve bu olgunun doğal bir sonucu olan kimlik algısı ve kültürlerarası iletişim bağlamında Sahra Altı Afrikalıların ülkemizdeki göçmenlik deneyimlerini sorunsallaştırmak ise oldukça kıymetlidir. İşte bu çalışmaya ilham olan düşünce, enerji ve heyecan, iletişim sosyolojisi alanında çalışmalar yapan yazarın kültürlerarası iletişim araştırmalarına olan merakının yanında böyle bir anlayışa dayanmaktadır.

Türkiye'ye yönelik bu hareketliliklerin alan yazında genellikle homojen bir akış olarak ele alınması ise kıtada 56 ülkenin bulunmasından dolayı özel ülkelere ve gruplara odaklanan çalışmaları daha değerli kılacaktır. Bizim çalışmamız da bu göçlerin kaynak ülkelerinden olan ve "Afrika'nın Giriş Kapısı" olarak nitelendirilen Senegal'e odaklanmıştır. Böylelikle çalışma grubu olarak Türkiye'ye göç etme nedenleri ilk başta ekonomik amaçlar olarak görünen, fakat çalışmayla çok daha kompleks motivasyonlara sahip oldukları anlaşılan Senegalliler belirlenmiştir.

Çalışmanın temelini oluşturan araştırma, küresel düzeyde her ülkeyi ve toplumu etkileyen Covid-19 pandemisinin henüz bitmediği dönemde gerçekleştirilmiştir. Öyle ki 2021 yılının ikinci altı ayı içerisinde gerçekleştirilen saha araştırmasında, ülkemizdeki pandemiye karşı birçok korunma tedbiri devam etmekteydi. Ancak araştırma süreci için çeşitli yönlerden bir dezavantaj olarak görülebilecek bu durum, yazar için aynı zamanda bir motivasyon kaynağı olmuştur.

Öte yandan çalışmanın kuvveden fiile çıkmasında en önemli etkenin ise danışman hocam Prof. Dr. Göksel Göker'in olduğunu özellikle belirtmem gerekir. Her fırsatta bilgi ve deneyimleriyle beni yönlendiren ve sürekli motive eden hocama, bu eser vesilesiyle bir kez daha sonsuz şükranlarımı sunarım.

Araştırmada tercüman olarak yer alan, aynı zamanda saha çalışmasının sağlıklı bir şekilde tamamlanması için en az benim kadar kaygılanan değerli kardeşim Amadou Ba'ya, araştırma sürecinde kıymetli desteklerini benden esirgemeyen Mohammed Gueye ile Muntaka'ya ise ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim. Yine çalışma boyunca desteklerini gördüğüm değerli meslektaşlarım Doç. Dr. Mehmet Karanfiloğlu, Dr. Öğr. Üyesi Ersin Eraslan ve Arş. Gör. Memet Arslan ile manevi yönden her daim yanımda olan NÖHÜ Kurumsal İletişim Koordinatörlüğünden ekip arkadaşlarıma hassaten teşekkür ederim.

Bu çalışmanın bir kitap olarak okuyucuyla buluşmasına vesile olan Göç Araştırmaları Vakfı (GAV) ile GAVPerspektif Yayınları ise teşekkürü hak eden bir diğer önemli taraftır. Bu bakımdan çalışmanın kitaba dönüşmesi sürecindeki emek ve katkıları için başta Vakıf Yöneticisi Ali Çevik olmak üzere, Doç. Dr. Ali Zafer Sağıroğlu'na, Yayınevi Koordinatörü Prof. Dr. Birgül Demirtaş'a ve tüm vakıf yönetimi ile yayınevi emekçilerine teşekkür ederim.

Uzun ve yorucu bir sürecin geçirildiği bu çalışma boyunca her zaman yanımda olan kıymetli eşim Pınar Hanıma ne kadar teşekkür etsem azdır. Ayrıca saha araştırması için şehir dışına çıktığımda henüz 10 günlük bir bebek olan biricik kızım Ilgın'a ve çalışmanın tamamlanması sürecinde zaman ayıramadığım oğlum Musa Ilgar'a en içten sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Halil İbrahim KOÇ

05.03.2025 / Niğde

İçindekiler

Takdim	V
Ön Söz	IX
İçindekiler	XI
Giriş	15
20 Araştırma Sürecine İlişkin Bir Derkenar	
Birinci Bölüm - Göç, Kimlik ve Kültürlerarası İletişim	23
23 Göç Olgusu ve Göçe İlişkin Teorik Yaklaşımlar	
26 Göç Kategorileri	
29 Göç Kuramları	
41 Kimlik	
44 Kimliğin Kolektif Görünümleri	
51 Göçmenlik ve Kimlik: Aidiyetin Yüzergezerliği	
62 Kültürlerarası İletişim	
64 Kültürel Farklılık(lar) ve İletişim	
70 Kültürlerarası İletişimi Etkileyen Unsurlar	
76 Kültürlerarası İletişime İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar	
91 Göç ve Kültürlerarası İletişim İlişkisi	
İkinci Bölüm - Sahra Altı Afrika'dan Türkiye'ye Göçler	95
96 Kölelikten Yurttaşlığa Afro-Türkler	
98 Günümüzde Sahra Altı Afrika'dan Türkiye'ye Göçler	
106 Ekonomik Motivasyonlara Dayalı İş Göçü	
108 İltica ve Sığınmacılık	
110 Transit Göçler	
111 Eğitim ve İklim Göçleri	
115 Türkiye'deki Senegallilere İlişkin Güncel Literatür	

Üçüncü Bölüm - Göçün Süreci ve Kapsamı 121

- 123 Göçe İlişkin Algılar**
 123 İyimser ve Pragmatik Yaklaşım: "Göç ülkeyi geliştirir."
 127 Olumsuz/Kötümser Yaklaşımlar: "Büyük bir bela."
129 Göçün Nedenselliğini Belirleyen İtme ve Çekme Faktörleri
 129 Köken Ülkedeki Ekonomik ve Politik Etkenler
 134 Ev Sahibi Ülkedeki Çekici Faktörler
140 Hareketliliğin Biçimi: Kanallar ve Güzergâhlar
 140 İlk Temaslar
 144 Göç Aracıları
 146 Vizeyle Yasal Göç
 146 Aşamalı Göç
152 Hareketlilik Arzusunu Besleyen Unsurlar
 152 Göç Motivasyonunun Kültürde ve Bireysel Arzuda Kesişimi: "Tekki olmaya..."
 155 Göç Zinciri ve Aile Birleşimi
157 Eğitim Göçleri
 158 Eğitim Olanaklarına İlişkin Algılar
 160 Eğitim Göçü Süreci
162 Ana Temaya İlişkin Genel Değerlendirme

Dördüncü Bölüm - Göçmenlik Deneyimi: Maduniyet Görünümleri, Ağlar ve Stratejiler 165

- 167 Çalışma Koşulları**
 167 Göçün Sınıfsallığı
 173 Etnik Ekonomi ya da Enformel Sektörde Sıkışma: "Ya fabrikalarda çalışırsın ya da saat satarsın."
 174 Yapısal Sorunlar veya Bürokratik Engeller
177 Yaşam Koşulları
 177 Buraya Ait Olmamanın Kısıtları: "Yabancı olduğun için..."
 179 Sosyoekonomik Duruma İlişkin Algılar
 181 Barınma Zorlukları
 182 İkamet İzni Sorunu
 184 Çoklu Kırılgan Durumlar: "Burada siyah bir kadın olmak zor."
 187 Kamu Hizmetleri Algısı
 193 Mekânsal Deneyimler
 195 Uluslararası Öğrencilikte Yaşam Koşulları
196 Kırılganlıkla Başa Çıkma Stratejileri: Sosyal İlişki Ağları ve Toplumsal Sermaye
 196 Yerlilerle İlişkilerde İnşa Edilen Sosyal Sermaye
 198 Topluluk İçi İlişkilerle İnşa Edilen Ağlar ve Sosyal Sermaye
204 Ulusaşırı Ağlar ve İlişkiler
 204 Ulusaşırı Girişimcilik: Kargo İşi
 207 Üçüncü Ülkedekilerle İlişki Ağları
208 Köken Ülkeyle İlişkiler
 208 Göçe Teşvik
 209 Havaleler
 211 İletişim Araçlarıyla Bağların Sürdürülmesi
212 Geri Dönüş Düşüncesi
 213 Geri Dönme Arzusu
 214 Mecburi Yerleşiklik
215 Ana Temaya İlişkin Genel Değerlendirme

Beşinci Bölüm - Kimlik Algısı ve Aidiyetler 219

- 221 Kolektif Kimlik Algısı**
 221 Tekli Aidiyetler
 225 Çoklu Aidiyetler ya da Kimliğin Bağlamsallığı

227 Senegal'e Yönelik Algılar227 *Vatan Algısı*229 *Sosyoekonomik Yapı*231 *Sosyopolitik Yapı*235 *Sosyokültürel Yapı: Teranga Ruhu***239 Gurbette Kimlik Algıları**239 *İrkçılığa İlişkin Algılar*241 *Türk Vatandaşlığı Algısı*243 *Kültürel Kimliğin Muhafazası*244 *Aidiyet Algısında Değişimler***246 Ana Temaya İlişkin Genel Değerlendirme****Altıncı Bölüm - Temaslar ve Etkileşim: Kültür Odağında Anlamaların Karşılaşması . 251****253 Etkileşim ve Uyum Süreçleri**253 *Gündelik İletişimde Dilin Kullanımı*257 *Sosyokültürel Uyum ve Benzerlikler*261 *Toplumsal Kabul veya Tanıma*262 *Türk Toplumundan Etkilenme*264 *Toplumsal Mesafeler ve İçer Kapanma*265 *Türklerle Evliliğe İlişkin Yaklaşımlar***268 Ayrımı Yeniden Üreten Deneyimler ve Algılar**268 *İrkçılık ve Dışlanma*276 *Medya Temsilleri*278 *Damgala(n)ma*280 *Farklılıkların Kültürlerarası Karşılaşmalardaki Tezahürleri***298 Karşılaşmaların Neticeleri: Ev Sahibi Ülkeye ve Yerlilere İlişkin Algılar**298 *Memnuniyet Algısı*301 *Hayal Kırıklıkları ve Pişmanlıklar*303 *Yerlilere İlişkin Algılar***312 Ana Temaya İlişkin Genel Değerlendirme****Sonuç ve Değerlendirme. 319****Kaynaklar. 329****Ekler 347**347 **Ek-1: Görüşme Formu**351 **Ek-2: Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler**

Giriş

Birleşmiş Milletler bünyesindeki Uluslararası Göç Örgütü'nün (*International Organization for Migration*) 2022 Dünya Göç Raporu'na göre uluslararası düzeydeki göçmen sayısının 281 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Dünya nüfusunun yüzde 3,6'sına karşılık gelen (International Organization for Migration, 2021, s. 3) bu oran, her geçen yıl artmakta ve küresel ölçekte yoğun bir göç hareketliliğinin var olduğunu göstermektedir. Türkiye ise dünyadaki bu nüfus hareketliliğinin hedef veya uğrak ülkelerinden biri görünümüne sahiptir. Öyle ki Türkiye, göç aldığı köken ülkelerle olan tarihi, kültürel ve politik bağları, küresel düzeyde artan ticaret ağları ve ekonomik potansiyeli nedeniyle, son yıllarda önemli düzeyde dış göç alan bir ülke konumundadır. Coğrafi açıdan doğudan Avrupa ülkelerine geçiş noktasında bulunması ise ülkeyi transit göç güzergâhında da en önemli duraklardan birisine dönüştürmektedir. Bu kapsamda son 30 yılı aşkın süredir özellikle Ortadoğu, Türk Dünyası, Güney Asya ve Afrika, Türkiye'ye gerçekleşen göç akışlarına kaynaklık eden bölgeler olmuştur. Söz konusu bölgelerdeki savaşların yanında ekonomik, politik ve toplumsal olaylar, bu bölgelerden Türkiye'ye doğru gerçekleşen akışların en önemli nedenleri arasında gösterilebilir.

Günümüzde halen sürmekte olan bu hareketliliklerle birlikte başlangıcı itibarıyla aynı tarihlere denk gelen Sahra Altı Afrika ülkelerinden Akdeniz Havzası'na göç akışları da devam etmektedir. Türkiye'nin 1998 yılında uygulamaya başladığı Afrika Açılım Eylem Planı ve bu plan doğrultusunda özellikle son 20 yıllık süreçte hayata geçirdiği uygulamalar, Sahra Altı Afrika ülkeleriyle diplomatik ilişkilerinin gelişmesini sağlamıştır. Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağlarının da bulunduğu bölgede daha sonraki yıllarda Çin, Hindistan ve Brezilya'dan sonra dördüncü aktör olarak görülmesi (Kavas, 2019, s. 34), mezkûr bölgeden Türkiye'ye yönelik akışların yoğunlaşmasına zemin hazırlamıştır.

Diplomatik temelli bu ilişkilerin yanında ticaret ve eğitim alanındaki ilişkiler de ilgili bölgeden Türkiye'ye yönelen göç hareketliliklerinde etkili olmuştur (Baird, 2011; Şaul, 2015, s. 105). Öte yandan Avrupa ülkelerinin göç ve mülteci yönetimine ilişkin uyguladığı sıkı politikalarla "Avrupa Kalesi" oluşturması da, Türkiye'nin bu bölgeden yoğun göç akışlarına uğramasına neden olmuştur. Buna ek olarak Türkiye'nin Mültecilerin Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne (1951) 1967 tarihli protokolle koyduğu coğrafi çekinceyi, daha sonra (1991 yılındaki Körfez Savaşı'nın ardından) yaptığı düzenlemeyle 1994 yılından itibaren Avrupa dışından gelenlere geçici sığınma hakkı vermesi yönünde güncellemesi ise, 1990'ların ortalarından beri Afrika'dan Türkiye'ye kaçak göçleri ve sığınmacı akımlarını artırmıştır (Yükseker & Brewer, 2010, s. 299). Bu çerçeveden bakıldığında, günümüzdeki Sahra Altı Afrika'dan Türkiye'ye yönelik göçler, küresel hareketlilikler içinde özgül ve önemli bir yere sahiptir.

Türkiye'ye gerçekleşen uluslararası göç hareketlilikleriyle ilgili yapılan çalışmalar, çoğunlukla Suriye iç savaşı sonrası başlayan Suriyeli sığınmacılara odaklanmaktadır. Türkiye'de kamusal görünürlüklerinin artmasıyla beraber gündeme gelen Sahra Altı Afrikalı göçmen topluluklara ilişkin araştırmalar ise henüz çok yeni sayılmaktadır. Bu bağlamda ilgili konuda yapılacak çalışmalar, söz konusu nüfus hareketliliğinin doğru anlaşılması açısından önemlidir. Bununla birlikte 56 ülkenin bulunduğu kıtanın Sahra Altı bölgesinde ise 49 ülke yer almaktadır. Dolayısıyla toplumsal birer olgu olan göçlerin kendine özgü tarihselliğe, biçime ve içeriğe sahip olması, spesifik topluluklar üzerinde yapılacak yeni araştırmaları gerekli kılmaktadır. Zira mezkûr bölgeden gelen göçmen gruplarının deneyimlerinde benzerlikler olduğu kadar ayrışan yönler de olacaktır. Bu anlayıştan hareketle yapılan bu çalışmada, Sahra Altı Afrika'dan Akdeniz Havzası'na gerçekleşen akışlar içinde sayılan Senegal'den Türkiye'ye göç hareketliliğine odaklanılmıştır.

Batı Afrika'daki en önemli ülkelerin başında gelen, hatta "Afrika'nın Giriş Kapısı" olarak bilinen Senegal, sömürge dönemi nedeniyle Fransa başta olmak üzere birçok Frankofon ülkeyle bağları olan bir ülkedir. Özellikle Osmanlı Devleti'yle olan tarihsel ilişkileri ve toplumunun dini kimliği nedeniyle Türkiye'yle de tarihi ve kültürel bağları bulunan Senegal, dolayısıyla hem Avrupa ve Kuzey Atlantik ülkelerine hem de Türkiye'ye ve İslam dünyasının diğer bölgelerine önemli oranda dış göç vermektedir. Bu bağlamda Sahra Altı Afrika'dan Türkiye'ye akışlar içerisinde Senegal'in önemli bir yeri vardır. Ne var ki göçe ilişkin literatürde Senegal'den Türkiye'ye yönelik göç akışları üzerine yapılan çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Hem uluslararası hem de Türkiye'deki göç literatüründe doğrudan Senegal'den Türkiye'ye yönelik göçe veya ülkedeki Senegalli göçmenlerin göçmenlik deneyimlerine odaklanan ve bu olguyu çeşitli açılardan ele alan bir doktora tezinin (Diane, 2021), bir yüksek lisans tezinin (Cham, 2016) ve üç araştırma makalesinin (Diane, 2021a; Marie & De Clerck, 2013; Marie & De Clerck, 2015) varlığından söz edilebilir. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen bu beş çalışmada ise, Türkiye'deki Senegalli göçmen topluluğunun yeni medya aracılığıyla diasporik kimlik inşasına ve

uyum sürecine (Diane, 2021), sosyal ve kültürel entegrasyona (Diane, 2021a), belgeli ve belgesiz göçmen bireylerin uyum süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara ve bunlarla başa çıkma stratejilerinin karşılaştırılmasına (Cham, 2016), Senegallilerin Türkiye'ye göçlerinin salt transit göç olarak tanımlanıp tanımlanamayacağına (Marie & De Clerck, 2013) ve Türkiye'deki Senegalliler örneği üzerinden Sahra Altı Afrika kaynaklı göçlerin Avrupa merkezli yaklaşımla değerlendirilmesinin eleştirisine odaklanılmıştır. Bu bakımdan Türkiye'deki Senegallilerin göç deneyimlerinin farklı boyutlardan ele alınacağı araştırmalar, ilgili konudaki alan yazında önemli bir boşluğu dolduracaktır. Dolayısıyla bu durum, çalışmaya ilham veren ve araştırmanın önemini ortaya koyan bir husustur.

Belirli nedenlere dayalı olarak zuhur eden göç hareketlilikleri, aynı zamanda toplumsal bir olgu olarak çeşitli değişimleri beraberinde getirmektedir. Sosyokültürel, mekânsal, ekonomik, demografik ve bireysel açıdan psikolojik etkileri olan bu akışların ortaya çıkardığı değişimler ise ev sahibi ülke/toplum ile köken ülke veya göçe katılan topluluk olmak üzere iki ayrı düzlemde görünüm sergilemektedir. Bilhassa farklı kültürel kimliklerin karşılaşmasının söz konusu olduğu uluslararası göç hareketlilikleri, böylece göçmenlerle yerlilerin temasına ve bittabi etkileşimlerine zemin hazırlamaktadır. Araştırma alanı olarak Senegallilerin en yoğun yaşadığı kent olan İstanbul'un tercih edildiği bu çalışmada ise şehrin günümüzdeki ulusaşırı görüntüsünün oluşmasında belirli ölçüde rol oynayan ve bahsi geçen etkileşim sürecinin göçmen tarafında yer alan Senegallilerin göç deneyimleri esas alınmıştır.

İstanbul'daki Senegallilerin göçmenlik deneyimlerine ve bu deneyimlerle değişen kimlik algılarına ve kültürlerarası iletişim süreçlerine odaklanılan çalışmada, temel olarak "İstanbul'daki Senegallilerin göçmenlik deneyimlerine, kimliklerine ve kültürlerarası iletişim pratiklerine ilişkin algıları nasıldır?" sorusunun cevabı aranmaktadır. Buna uygun olarak araştırmada nitel bir metodolojik yaklaşım benimsenmiştir. Toplumsal bir fenomen olan göçün sadece fiziksel/mekânsal bir hareketlilik değil, aynı zamanda belirli bağlamlar içinde meydana gelen öznel bir deneyim olarak kabul edildiği çalışmada, saha araştırması ise nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan fenomenolojik desenle tasarlanmıştır. Zira araştırmada çalışma grubundaki bireylerin göçmenlik deneyimleri ile kimlik algılarına ve kültürlerarası iletişim pratiklerine ilişkin ortak anlamlara/öze ulaşmak amaçlanmaktadır.

Bir grup insanın herhangi bir olgu veya kavramla ilgili yaşadıkları deneyimlere ilişkin ortak anlamları ortaya çıkarmayı amaçlayan fenomenolojik araştırmada (Cresswell, 2020, s. 79), betimleyici ve yorumlayıcı olmak üzere iki tür yaklaşım vardır (Yalçın H., 2022, s. 219). Birincisinde genel itibarıyla fenomenlerin anlaşılması ve betimlenmesi için salt insan deneyimlerinden hareket edilirken, ikincisinde bireylerin mevcut yargıları, bilgileri ve bilme biçimleriyle birlikte tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamlar da dikkate alınmaktadır (Kıral, 2021). Araştırmacıya daha esnek, bütüncül ve ilişkisel bir yaklaşım